

פניני הפרשה

• יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים •

© נייד: 052-7654216 כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. © דוא"ל: 7654216@gmail.com

מדת הנתנה

כתב בעל הטורים שבפרשה זו, פרשת תצוה, לא מוזכר שמו של משה רבנו ע"ה, בניגוד לכל הפרשיות מזמן לידתו של משה רבנו (למעט כמה פרשיות בספר דברים). ומה הטעם שדוקא בפרשה זו לא הוזכר? מבאר בעל הטורים משום שבפרשה הסמוכה אמר משה "אם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", וקללת חכם אפילו על תנאי היא באה.

רואים מכאן את מסירות נפשו של משה רבנו לעם ישראל, עד כדי שלמענם היה מוכן שלא יזכר שמו בתורה שהיתה אהובה עליו ביותר, והיה שמח בה עד מאוד (כמ"ש "ישמח משה במתנת חלקו כי עבד נאמן קראת לו"). וכל זה בכח הנתנה הגדול שהיה לו.

והנה בגמרא בחולין (דף קל"ט ע"ב) נאמר על משה רבנו: משה מן התורה מנין? שנאמר "בשגם הוא בשר", 'בשגם' בגימטריא 'משה'. המן מן התורה מנין? שנאמר "המן העץ" וגו'. ויש להבין, מילא המן שלא היה בתקופת התורה ולא נזכר בה, צריך למצוא לו רמזים בתורה, אבל משה רבנו, מה צריך לחפשו ברמזים? ומה הקשר בין משה להמן?

אלא, ידוע דברי המדרש שלאדם הראשון ניתנו 80,000 עצים בגן עדן למאכל, ולא היה די לו בזה, עד שאכל מעץ הדעת, וגרם מיתה לעולם. ומאותה מדה נגרם להמן שאמר את המשפט "וכל זה איננו שווה לי". לעומת זאת אצל משה רבנו היתה מדה הפוכה, שהיה מוכן לוותר על הדבר הגדול ביותר עבור עם ישראל. וכל זה מכח מדת הענוה שהיתה בו. ומדה זו רמוזה בפסוק "בשגם הוא בשר", להורות שהאדם בסך הכל בשר ודם.

*

מסופר על מהר"ם אלשיך, שהיה בעל חסד גדול, ומנהגו היה שבכל מוצאי שבת שבבתי העניים נגמר האוכל, היה דואג למלאות מחסורם שיהיה להם מה לאכול בשבוע הבא. יום אחד הגיע אצלו עני שהיה רעב לאוכל, והאלשיך ביקש שישחטו בשבילו עוף. אחרי השחיטה התברר שהעוף טריפה. ביקש שישחטו עוד עוף, ושוב נמצא טריפה. כך המשיך ושחט 39 עופות וכולם היו טריפה. לבסוף גילה לו העני שהוא השטן בעצמו שרצה לנסותו, וכיון שעמד בנסיון יזכה לחבר פירוש מיוחד לתורה.

במיעוט שחוק

פעם נעמד אחד בסעודת פורים, עצר את הסעודה, והזכיר לכולם שצריך כעת לומר הלכה מהלכות פסח, שכן פסק מרן (בסי' תכ"ט): "שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלושים יום". נענה אחד המבוסמים: "הנה כבר אמרת הלכה מהלכות הפסח ויצאנו בה ידי חובה..."

עצה טובה

כדאי להתרגל באופן קבוע לומר בכל מוצאי שבת כשנכנסים לבית: "ברוך המבדיל בין קודש לחול", כדי שאם בטעות יאכל או יעשה מלאכה לפני הבדלה ושכח לומר "אתה חוננתנו", לא יצטרך לחזור ולהתפלל ערבית (עיין ש"ע סי' רצ"ד סעי' א').

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כמה גדולה מעלת נשים צדקניות. ואמרו רז"ל ששיבחה הכתוב בכ"ב אותיות, והטעם מפני שהיא גורמת לבעלה להיות צדיק ובעל תורה ויוכל לעסוק בתורה, על ידי שמכינה לו כל צרכיו וכן צרכי בניה".

(מגיד חדשות ח"י עמ' שצ"ה)

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה (כ"ה ב')

יש לפרש בדרך רמז ש"בני" ישראל בא למעט בנות ישראל [על דרך מ"ש בקידושין דף ל"ו ע"א "דבר אל בני ישראל וסמך" - בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות ע"ש], שאינם יכולים לתת תרומה וצדקה שלא ברשות בעליהם, וכמ"ש בש"ע יו"ד סי' רמ"ח ס"ד: גבאי צדקה אין מקבלים מהנשים אלא דבר מועט וכו'. וה"מ בסתמא אבל אם הבעל מוחה אפי' כל שהוא אסור לקבל מהם. ע"ש. (הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

פורים – חג מתן תורה

ומעיד שם על מנהג עירו ארם צובה בפורים: "ולזה נהגו ישראל ה' ישמרם שבליל הסעדה הולכים לבית הכנסת וקורין בזהר הקדוש כמה יחידים מק"ק באר"ץ הלזי בבית הכנסת הגדולה, שהיא מקדשת מזמן בית שני תוב"ב, ואז שורה עליהם שמחה. וזה רמז [הפסוק 'שמחה לאיש במענה פיו' (משלי טו, כג)] 'לאיש ר"ת לאדם ירא שמים, איזוהי שמחה שלו? 'במענה פיו', שקורא בתורה".

*

פורים הוא החג היחיד שנקבע לשני ימים שונים - י"ד וט"ו. מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו "אסף המזכיר" (ערוך פורים) כותב על כך טעם מענין "לפי שמשתפרים בו הרבה, ונשאר העולם בלי תורה, ולכן נקבע בשני ימים - יומו של זה לא כיומו של זה".

דברים נשגבים במעלת למוד תורה בפורים, כתב מרן החיד"א זצ"ל בספרו "לב דוד" (פרק כ"ט): "ובעיני הדבר פשוט, שאם כל ישראל ביום זה אשר זרע עמלק לטבח יובל ונפל המן הרע הזה, היו נוהגין בסדר קדשה, והשמחה הייתה מקדשת לשמים, ויתר היום היו עוסקים בתורה כל אחד כפי שעורו, על כן בשכר זה היו נגאלים גאלת עולם וימחה זכר עמלק". ומרנא ורננא החת"ס סופר מביא בשם רבותיו שכל העוסק בתורה בין מגלה דלילה למגלה דיומא, מבטח לו שהוא בן העולם הבא (חת"ס דרושים ואגדות, דרוש לער"ח אדר תקנ"ח).

את חשיבות למוד התורה בפורים, לומד הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א מדרשת חז"ל (מגלה ט"ז ע"ב) על הפסוק "ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר" (אסתר ח, טז) - "אורה זו תורה", הרי שהקדים הפסוק את התורה לשמחה, כי אם יש תורה אז השמחה היא אמיתית ושלמה.

אם אתם חושבים שהכותרת המבלבלת נכתבה בהשראת פורים עד דלא ידע בין פורים לחג מתן תורה, אתם מזמנים להסכית לחידושו של הגאון רבי יצחק שרים זצ"ל (מגדולי חכמי ארם צובה) בספרו "לקוטים מפרד"ס" (נדף מ"ב ע"ב) שפורים בהחלט יכול להחשב כחג מתן תורה, ולא סתם מתן תורה אלא מתן תורה באהבה. אמנם עקרו של היום הוא עת משתה ושמחה, אך אל לנו לשכח כי "יום זה גדול הוא ומהלל מאד כיום נתינת התורה, דהדור וקבלוה ברוצן בימי אחשוורוש, כמו שאמרו חז"ל קימו וקבלו היהודים - קימו מה שקבלו כבר (שבת פ"ח ע"א)".

ומכיון שפך, כאשר בין ההתרוצצות למשלוחי המנות ושאור מצוות היום, מצליחים לחטף זמן ולעסוק בתורה כדת היום, למוד לעת כזאת הוא בבחינת "חביבה מצוה בשעתה" (פסחים ס"ח ע"ב).

האור הזה של קבלת התורה באהבה שזרח בדורם של מרדכי ואסתר, שב ומאיר ביום זה בכל שנה ושנה (כמו שכתב הרמח"ל בספר דרך ה' ח"ד פ"ח), ומה טוב לשאב מעט מן האור הזה.

ואין הדבר מפריע למצות רבוי השמחה באותו יום, שכן אין שמחה כשמחת התורה, ועל ידי שמחת התורה באהבה והשקיעות בה אפשר להגיע לשכרות מיינה של תורה, ולקיים "חייב איניש לבסומי בפורי'א".

וכאן עומד רבי יצחק שרים על נקודה נוספת שיש בה כדי להמריץ כל אחד מאתנו למצא זמן לעסוק בתורה דוקא ביום זה, שכן ביום זה שכלם עוסקים בשמחה ומשתה, למוד תורה הוא בבחינת "מת מצוה", ומי שלומד תורה בזמנים שרב הצבור אינם לומדים, נוטל שכר כלם (ירושלמי ברכות סוף פ"ט). וידוע מה שרמזו המפרשים בפסוק "עת לעשות לה' הפרו תורתך" (תהלים קיט, קכו) - אימתי הוא "עת לעשות לה'" וחביב לאל, בעת שרב הצבור "הפרו תורתך" ואין עוסקים בה.

מהעט בו הגיה, כדי שיהיה ניכר שזו הגהה על ההגהה. ופעמים שדוקא הנוסח הראשון מקורי יותר ועדיף יותר.

7. **אמת מידה** - המשוב של הקוראים הוא בדרך כלל אמת המדה להעריך נכונה את אשר כתבת. על פי הבעות פניהם ותגובותיהם, תוכל לדעת באיזה סגנון להשתמש בכתובתך. כגון: אם לכתוב לפני הקושיא "קשה", או "קצת קשה".

8. **ביקורת באחוזים** - אם אתה מבחין שהמבקר מתעכב בהבנת דבר מסוים, במקום לנסות להסביר לו, בִּדְק את הסיבה לקושי ההבנה, ועל פי זה תתקן. זכור! המשיג אינו מייצג רק את עצמו - מן הסתם יהיו רבים כמותו שלא יבינו. גם לאחר שיתפרסמו הדברים, יֵאָה כל מבקר באחוזים - כנגד כל מבקר שניגש אליך, יש אנשים רבים ששמרו את הביקורת ולא טרחו להעיר.

9. **הקידה** - חקור את המבקר לגבי הנקודות שאהב במיוחד בכתובתך. בִּדְק אם היו קטעים שהוא דילג עליהם או קרא אותם בדילוגים מחוסר ענין. ברר אצלו באופן ספציפי לגבי קטעים או נקודות שאינך מרגיש שלם איתם. כמו כן, מומלץ שתעבור על כל ההגהות, ותבדוק בכל הגהה איזו סיבה גרמה למגיה להעיר, ומזה תלמד להבא לא לחזור על טעויות.

10. **לבקר את המבקר** - לא כל הערה יש לאמץ בזרועות פתוחות, ויש לבחון בתשומת לב רבה כל הערה לגופה. לא כל רעיון מאדם אחר, בהכרח מתאים למאמר שלך. אם המבקר אינו בקי בכתובה, הערותיו יכולות גם לפגוע בכתובתך. ולפעמים מדובר בסך הכל בענין של טעם וסגנון. והמגיה אינו רשאי להפוך את סגנון הכותב לסגנונו האישי, כי לכל אחד סגנון משלו.

1. **בחירת מגיה** - בחר דוקא באנשים בעלי חוש ביקורת, שאינם חוששים לומר את הביקורת האמיתית בפרצוף. אם המגיה אומר לך שהכל מצוין ואין צורך לשנות דבר - הוֹדָה לו בנימוס וחפש מישהו אחר (לכל הפחות, בִּקְשׁ ממנו שירחיב ממה בדיוק הוא נהנה). לעומת זאת, מבקרים שהערותיהם תרמו לך, חזור אליהם להגהות נוספות.

2. **הפניה למגיה** - אל תגיש את מאמריך בצורה של 'הנה מה שכתבתי', או 'אשמח לשמוע מה דעתך', אלא תדגיש שאתה חפץ בביקורת נוקבת ללא רחמים. נכון, זה לא הכי נעים, אבל מה לעשות - רק כך תשתפר כתיבתך.

3. **מיצוי עצמי** - לפני מסירת החומר לביקורת, מִצֵּה מבחינתך את הליטוש וההגהה עד קצה גבול היכולת. אל תסמוך על המגיה שיגיה הכל, שכן הוא יתחיל להגיה מהמקום שבו אתה סיימת. כאשר המאמר מלא בטעויות דפוס וטעויות פשוטות, המגיה יתמקד יותר בתיקון טעויות אלו, ואילו כאשר תיקונים אלו כבר נעשו, יהיה לו חשק להתרכז בתיקונים שדרושה להם הבחנה מעמיקה יותר.

4. **חומר מסודר** - הגש למגיה את החומר רשום בכתב נאה ומתוקן ואגוד בספירלה וכדומה. הדבר יגביר את מרצו להגיה יותר בקפידה.

5. **העתק** - צלם והשאר הֶעֱתַק אחד אצלך למשמרת, כדי שאם חלילה יאבד המאמר, והיה ההעתק הנשאר לפליטה.

6. **צבע** - את ההגהות, מומלץ למגיה לרשום בעט נובע שניכר השוני בינו לבין צבע הכתב הרגיל (מומלץ אדום). ואם יש למגיה תיקון על ההגהה שלו עצמו, מומלץ שירשמה בעט בעל צבע אחר.

הוא - היה אומר + ביאור אמדות והנהגות חז"ל על ידי הכרת אישיותם ואורח חייהם

ריש לקיש - תקיף כנגד כל דופי

ריש לקיש היה ידוע כתקיף במיוחד כנגד כל דופי (ראה מגילה כ"ח ע"ב, ושיר השירים רבה א, לט ועוד). ולפי זה ביאר בקובץ "יסודות" (עמ' 811) את מחלוקתם הקיצונית של רבי יוחנן וריש לקיש בזבחים (ק"ב ע"א) בביאור הפסוק "ונצבת לקראתו על שפת היאור": רבי יוחנן אמר, מלך הוא והסביר לו פנים, ואילו ריש לקיש אמר, רשע הוא והעז לו פנים. וכן מובא שם על הפסוק "ויצא מעם פרעה בחרי אף": אמר ריש לקיש - סטרו ויצא.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א (מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: בפרשת זכור, האם מספיק לשמוע מהחזן אף על פי שאינו מבין את המלים, או שצריך להבין את משמעות המלים?

תשובה: אין צריך להבין, רק לכתחלה.

שאלה: נער בר-מצוה ששבת-חתן שלו חלה בשבת זכור, האם רשאי לעלות למפטיר והפטרה?
תשובה: יש להחמיר לכתחילה בפרשת זכור שהעולה יהיה מי שנתמלא זקנו. [עיין בספר סנסן ליאיר חלק השו"ת סי' ג'].

שאלה: אדם שלא קרא פרשת זכור בצבור, האם מותר לו לפתוח את ספר התורה ביחיד ולקרוא משם בשבילו?
תשובה: יותר טוב לקרוא מן החומש.

שאלה: אשה שנהגה לשמוע מדי שנה פרשת זכור, ועתה רוצה להפסיק ממנהגה מחמת הטיפול בילדים והטרחה הכרוכה בזה, האם צריכה התרה?
תשובה: אם חשבה שזו חובה לנשים לשמוע פרשת זכור אינה צריכה התרה, אלא אם כן נהגה כן מעיקרא ממדת חסידות (עיין בש"ע יו"ד סימן רי"ד, ובסנסן ליאיר חלק השו"ת סי' ג'-ד').

שאלה: במשנ"ב (סי' תרפ"ה ס"ק י"ח) מובא שיש אומרים שצריך לקרות 'זכר עמלק' בצירי, ויש אומרים בסגול, ועל כן מהנכון שהקורא יקרא שניהם לצאת ידי שניהם. ע"כ. האם לספרדים יש נפקא מינה בין שתי הדעות?
תשובה: כל הויכוח הוא רק לאשכנזים, אבל לספרדים אין שום נפקא מינה. והעיקר שהזי"ן בצירי. וראיתי למי שהוכיח שאין נ"מ בזה, ממה שלא כתבו הראשונים לדקדק בזה, כי בימיהם צירי וסגול (עם נגינה) שוים בקריאתם. [עיין בסנסן ליאיר עמ' ט"ז].

שאלה: האם מותר לכתוב מגילת אסתר על קלף מאויר המעוטר בציורים?
תשובה: לא. רק לילדים לשעשע אותם.

שאלה: האם מותר לכתוב את השם הפרטי (של הבעלים) בגב המגילה?
תשובה: תכתוב על התיק. מעולם לא כתבו על גב המגילה.

חידת השבוע

איזה מלך התחפש לכהן גדול?

הפתרון: אחשוורוש, כמבואר במסכת מגילה (י"ב ע"א): אמר רבי יוסי בר חנינא, מלמד שלבש (אחשוורוש) בגדי כהונה (ופירש רש"י, שהיו בידו שם בגדי כהן גדול שהביא נבוכדנצר מירושלים). ולמדו זאת ממה שכתוב "בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו" (אסתר א, ד), ולשון "תפארת" נאמר לגבי בגדי הכהן גדול: "לכבוד ולתפארת" (שימות כח, ב).

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימיה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com